

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора

Мних Ольги Богданівни

на дисертаційну роботу **Стасюк Катерини Зіновіївни**

«Маркетингове управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 075 – Маркетинг

(галузь знань 07 – Управління та адміністрування)

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота Стасюк К. З. присвячена дослідженню маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку.

На шляху до Євроінтеграції України успішність економічних, соціальних та політичних змін залежить від ефективного функціонування стратегічної для країни галузі залізничних перевезень. Реформування системи залізничного транспорту, шляхом лібералізації, сьогодні є першим кроком на шляху адаптації залізничного транспорту України до викликів глобалізаційного простору, євроінтеграційних процесів, а також необхідності застосування прозорих ринкових механізмів. Інтеграція України у єдиний європейський транспортний простір вимагає чіткого функціонування системи залізничних перевезень, що першочергово актуалізує питання маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку. У дисертаційній роботі запропоновані напрями розвитку маркетингового управління логістичним потенціалом на залізничному транспорті, що дозволить підвищити конкурентоспроможність залізничного транспорту на ринку міжнародних транспортних послуг і поліпшити позиції в умовах конкуренції. Вирішені автором у дисертації завдання дозволяють виявити та визначити основні елементи наукового вкладу в розвиток теорії та практики маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку.

Виходячи з вищесказаного вважаю тему роботи актуальною і перспективною для розвитку цього напрямку досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконувалась відповідно до планів науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України: «Сучасні підходи маркетингового

забезпечення розвитку соціальних та економічних систем» (номер державної реєстрації: 0118U007357); «Інноваційна логістика в розвитку економічних систем різних інтеграційних рівнів» (номер державної реєстрації: 0118U100596).

Ступінь обґрунтованості основних положень і висновків сформульованих у дисертації

Сформульовані Стасюк К. З. основні наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими. У дисертації чітко визначено мету та основні завдання, які є професійно аргументованими та підтверджують достатній рівень підготовки дисертантки. Кількість та якість літературних джерел підтверджує важливість обраної тематики. Виконана робота свідчить про глибоку оцінку авторкою наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, в яких викладено теоретичні основи маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку. Здобувачка у роботі використала велику кількість методів дослідження, серед яких можна виділити аналіз та синтез, контент-аналіз, економіко-математичні методи та моделі, статистичний, матричний, індексний, експертних оцінок тощо. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності можна оцінити на високому рівні.

Матеріали дисертації доповідалися, одержали позитивну оцінку та схвалені на 14 всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях. Достовірність наукових положень підтверджується значною кількістю опублікованих статей у наукових фахових виданнях України, розділом у монографії, наукових періодичних виданнях інших держав, у наукових виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз.

Загалом, представлені результати дослідження є цілком обґрунтованими та достовірними, здобувачка кваліфіковано підвела підсумки проведеної роботи, яка відповідає поставленим завданням та сприяє покращенню маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку.

Наукова новизна дисертаційної роботи

1. Стасюк К. З. вперше розробила теоретико-методичні положення оцінювання логістичного потенціалу підприємства. Ідентифікувала показники, які визначають логістичний потенціал підприємства, їх поділила на 2 групи складових: пріоритетного значення (техніко-технологічні; економічні; екологія та безпека) та підтримуючої дії (компетентність та якість). Описала сутнісну

характеристику системи складових, систему складових компонентів та вивела формулу розрахунку інтегрованого індексу логістичного потенціалу підприємства;

2. Удосконалено понятійний апарат теорії маркетингового менеджменту та логістики, в межах чого уточнено термін «логістичний потенціал», який, на відміну від існуючих, оновлено згідно останніх тенденцій;

3. Удосконалено систему принципів функціонування ринку залізничних перевезень, яка, на відміну від існуючих, є більш комплексною та включає принципи: холістичності, компатибельності, комплементарності, консеквентності, стабільності та безпеки, регуляції, ефективності та дієвості, стійкості та надійності, цифровізації, кібербезпеки, зворотного зв'язку;

4. Удосконалено методичний підхід до оцінки оптимальної залізничної мережі, який, на противагу існуючим, розробленим на підставі оцінки економічної доцільності окремих станцій, включає розрахунок економічного та соціального ефектів від скорочення залізничної мережі. Виділені наслідки закриття вантажних малодіяльних станцій представлено у ієрархії: точкові, місцеві, обласні, регіональні, державні, глобальні та проаналізовано їх вплив на логістичний потенціал галузі;

5. Набули подальшого розвитку концептуальні положення стейкхолдер-маркетингу, які, на відміну від існуючих, є прикладними до сфери залізничних перевезень. Це дозволило ідентифікувати інтереси, що провокують конфлікт і виступають ступором процесу лібералізації та розробити рекомендації у вигляді стратегічної карти дій стейкхолдерів;

6. Набули подальшого розвитку рекомендації щодо імплементації програми лібералізації ринку залізничних вантажних перевезень, які, на відміну від прописаних правил у численних директивах та законах європейського залізничного транспорту, містять ідентифіковані структурні та стратегічні бар'єри входу, що можуть повністю запобігти одному з найважливіших ринкових механізмів створення здорової конкуренції: залученню та приходу нових конкурентів;

7. Набули подальшого розвитку аналітичний інструментарій оцінки маркетингового середовища, який, на відміну від існуючих, базується на холістичному підході, що дозволяє розглядати проблему лібералізації одночасно на макро- та мікрорівні та служить основою конкретних, практичних технологій змін, які об'єднують і узгоджують всі змінні – чинники внутрішнього та зовнішнього маркетингового середовища - в одне ціле;

8. Набули подальшого розвитку систематизація наукових підходів до вивчення лібералізації ринку залізничних перевезень, що дозволяє виокремити моделі, особливості організації ринку, необхідні законодавчі ініціативи, фокус

дослідження згідно особливостей тої чи іншої країни й обґрунтувати напрями розвитку в площині маркетингу і логістики та прикладна концепція маркетингу в сфері залізничного транспорту, яка, на відміну від існуючих, розглядається в контексті лібералізації ринку.

Особистий внесок здобувача

Усі результати отримано здобувачем особисто або за безпосередньої участі. Дисертаційна робота є завершеним дослідженням, виконаним автором самостійно відповідно до програми спланованих, проведених і узагальнених досліджень.

Практичне значення отриманих результатів

Результати досліджень використано в управлінні маркетинговою діяльністю служби комерційної роботи і маркетингу Регіональної філії «Львівська залізниця» Акціонерного товариства «Українська залізниця» (довідка про впровадження №21-102021 від 18.12.2021р.), виробничого структурного підрозділу «Львівська механізована дистанція навантажувально-розвантажувальних робіт» Регіональної філії «Львівська залізниця» Акціонерного товариства «Українська залізниця» (довідка про впровадження №11-01122021 від 01.12.2021р.), ТзОВ «ТРАНС ВАНТАЖ СЕРВІС» (довідка про впровадження №2002 від 28.12.2021р.), ТОВ «Спецтранс Груп» (довідка про впровадження №198 від 12.12.2021р.).

У навчальному процесі під час викладання дисциплін «Логістичний менеджмент» (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»), «Міжнародна логістика» для студентів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Логістика» Національного університету «Львівська політехніка» (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи у навчальному процесі № 67-01-456 від 05.04.2022 р.).

При написанні рекомендацій Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Логістичне управління та безпека руху на транспорті», що була проведена Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля 16-17 листопада 2018 р. та 14–16 листопада 2019 р. (акти про впровадження результатів науково-дослідної роботи № 1388/35.01 від 16.11.2018 р. та № 1290/14.03 від 12.11.2019 р.).

Мова і стиль роботи

Матеріал роботи викладений логічно, представлений достатньою мірою і написаний з використанням сучасної наукової термінології. Викладення матеріалу відповідає вимогам до наукових праць, а зміст роботи висвітлює основні результати наукових досліджень. Суттєві зауваження щодо орфографічних та друкарських помилок відсутні.

Опубліковані праці

Наукові дослідження, висновки та рекомендації відображені в опублікованих роботах, зокрема у 24-ох наукових працях, серед яких: 1 розділ монографії, 3-и публікації у наукових періодичних виданнях інших держав, 4 публікації у наукових фахових виданнях України, 2 публікації у наукових виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз, 14 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Загальний обсяг робіт 5,59 друк. арк., з яких особисто автору належить 3,89 друк. арк.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження розглянуто та схвалено на таких всеукраїнських та міжнародних науково-практичних та науково-методичних конференціях: «Contemporary Issues in Economy: Entrepreneurship and Management» (Torun, Poland, 27–28 June 2019), «Логістичне управління та безпека руху на транспорті» (Київ, Україна, 16-17 листопада 2018 р.; 14–16 листопада 2019 р.), «Маркетинг та логістика в системі менеджменту» (Львів, Україна, 25-27 жовтня 2018р.; 22 жовтня 2020 р.), «Трансформація національної економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії» (Миколаїв, Україна, 5 квітня 2019 р.), «Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика» (Харків, Україна, 6–8 червня 2019 р.), «Сучасні тренди поведінки споживачів товарів і послуг» (Рівне, Україна, 20–21 лютого 2020 р.), «Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки» (Луцьк, Україна, 18 лютого 2020 р.), «Сучасні технології комерційної діяльності і логістики» (Київ, Україна, 21–22 травня 2020 р.), «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» (Харків, Україна, 28–30 жовтня 2020 р.), «Маркетингові технології в умовах глобалізації економіки України» (Хмельницький, Україна, 26–28 листопада 2020 р.), «Rozvoj Euroregionu Beskydy XV» (Žilina, Slovakia, 5 november 2021), а також участь у міжнародному науковому семінарі «Transport zrovnovazony – European Mobility Week 2021» (Bielsko-Biala, Poland, 16 September 2021) та наукових семінарах кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка» впродовж 2018 – 2022 років.

Структура дисертації

Дисертаційна робота викладена на 294 сторінках, основний текст роботи викладений на 195-и сторінках. Складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 32 таблиці, 36 рисунків, 16 формул, 5 додатків, список використаних джерел із 241 найменувань.

Окремі дискусійні питання і зауваження

Слід зазначити, що робота не позбавлена певних дискусійних питань:

1. Варто було б у розділі 1.2 (с. 43) виділити джерела з еко-маркетингу у сфері транспорту (перехід Європи на безвуглецеву економіку створює передумови для розвитку потенціалу залізниці як більш екологічному виду транспорту порівняно з автомобільним). В Україні за 2016 - 2020 рр. корелюють показники вантажообороту (т-км) через залізничні мережі і морського виду транспорту;

2. Подати розгорнуте пояснення індексів ННІ (с. 70) – покраїнний аналіз хоча би для крайніх значень ННІ;

3. Автором акцентовано увагу на стейкхолдер-маркетингу та холісичному маркетингу (с. 118). Виникає питання про реальний вплив стейкхолдерів в ухваленні оперативних і стратегічних рішень щодо розвитку логістичного потенціалу. Зважаючи на втрату економічного потенціалу АТ Укрзалізниця за 2014-22р. варто було б розглянути практичну цінність рефлексивного маркетингу;

4. Уточнити чи враховує формула 3.4. (с. 160) динамічну зміну середовища формування логістичного потенціалу в майбутньому- на макро-і мікрорівні;

5. Слід врахувати форс-мажорні обставини з початку військової агресії російської федерації проти України за 2014-2022 рр. при розрахунку економічного та соціального ефектів від скорочення залізничної мережі (розділ 3.4 на с. 197).

Висловлені зауваження не знижують позитивної оцінки дисертації в цілому, а також розроблених автором основних наукових положень, висновків та отриманих результатів проведених досліджень. Дисертаційна робота представляє собою цілісне і завершене наукове дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Стасюк Катерини Зіновіївни «Маркетингове управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку», заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», і може бути подана на розгляд разової спеціалізованої вченої ради для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 075 – Маркетинг (галузь знань 07 – Управління та адміністрування).

Рецензент

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу і логістики
Національного університету
«Львівська політехніка»

Мних О.Б.

Підпис доктора економічних наук, професора Мних О.Б. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

22.08.2022

Брилинський Р. Б.